

Plānošanas dokumentos izvirzītie uzdevumi attiecībā uz 3.3.1.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” īstenošanu

3.3.1.specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām” (turpmāk – SAM) ietvaros paredzētā atbalsta nepieciešamība pamatota šādos plānošanas dokumentos:

- 1) Kā viens no Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam (turpmāk – stratēģija „Latvija 2030”) Telpiskās attīstības perspektīvas mērķiem paredz radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus. Stratēģija „Latvija 2030” nosaka nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus kā reģionu izaugsmes virzītājspēkus un nacionālo interešu telpas, tai skaitā lauku attīstības telpu, kurām ir būtiska loma valsts attīstībā. Stratēģija „Latvija 2030” iezīmē vispārējos attīstības virzienus visām iepriekšminētajām mērķteritorijām. Tā paredz, ka izaugsme nacionālas nozīmes attīstības centros jāvirza ekonomiskā potenciāla pilnvērtīgai izmantošanai un konkurētspējas celšanai starptautiskā mērogā, tajā skaitā zinātnes un pētniecības attīstībai, ekonomikas intelektualizācijai, tehnoloģiskās izcilības nodrošināšanai. Reģionālas nozīmes attīstības centru sekmīgai attīstībai ir jāizmanto to izaugsmes priekšrocības, jāveicina individuālu profilu (specializācijas) un unikālu kompetenču attīstība, vienlaikus paaugstinot cilvēkresursu, institucionālo un infrastruktūras kapacitāti. Novadu nozīmes attīstības centru (mazpilsētu, lielo ciemu) sekmīgai attīstībai nepieciešams nodrošināt visa veida infrastruktūras attīstību un tās kvalitātes uzlabošanu, pamata (izglītības, veselības, sociālo u.c.) pakalpojumu un kvalitatīvu mājokļu pieejamību, kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kā arī uzņēmējdarbības aktivitāti, radot darba iespējas iedzīvotājiem, tostarp attīstības centram piegulošajās lauku teritorijās. Lai nodrošinātu lauku attīstības telpas resursu efektīvu izmantošanu, nepieciešams dažādot lauku ekonomiku, attīstot lauku tūrismu, amatniecību, bioloģisko lauksaimniecību, derīgo izrakteņu ieguvu un būvmateriālu ražošanu, transporta un citu pakalpojumu uzņēmumu attīstību, klasteru veidošanos u.c.
- 2) Nacionālais attīstības plāns 2014.-2020.gadam kā prioritātes izvirza tautas saimniecības izaugsmi un izaugsmi atbalstošas teritorijas. Prioritātes „Tautas saimniecības izaugsme” ietvaros tiek uzsvērtā nepieciešamība uzlabot uzņēmējdarbības vidi, t.sk. infrastruktūru, savukārt prioritātē „Izaugsmi atbalstošas teritorijas” uzsvērtā nepieciešamība palielināt ekonomisko aktivitāti reģionos un attīstības centros. Attiecīgi Nacionālajā attīstības plānā 2014.-2020.gadam iekļauti šādi uzdevumi, kas tiks risināti, tai skaitā SAM ietvaros:
 - a) 127.rindkopas uzdevums. Valsts un pašvaldību infrastruktūras (industriālās infrastruktūras pieslēgumi) sakārtošanas programma privāto lielo investīciju piesaistei;
 - b) 390.rindkopas uzdevums. Palielināt pašvaldību motivāciju piesaistīt investīcijas ražošanas un pakalpojumu sfēras attīstībai, izmantojot atbilstošus nodokļu politikas un citus instrumentus.
- 3) Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019.gadam (turpmāk – Reģionālās politikas pamatnostādnes) uzsver, ka Latvijā pastāv pārāk lielas disproporcijas teritoriju attīstības rādītājos, tajā skaitā, ekonomiskās attīstības rādītājos, un vērojama monocentrisks

attīstība. Reģionālās politikas pamatnostādņēs tiek norādīts, ka viens no cēloņiem ir zema uzņēmējdarbības aktivitāte un nepilnīgi priekšnoteikumi tās paaugstināšanai reģionos, ko apliecina statistikas dati. Attiecīgi gan nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru, gan lauku attīstības telpas pašvaldībām tiek paredzēti investīciju atbalsta pasākumi, kuros kā viena no galvenajām jomām noteikta uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība pašvaldībās. Kā viens no Reģionālās politikas pamatnostādņu mērķiem ir definēts - sekmēt teritorijās uzņēmējdarbības attīstību un darbavietu radīšanu, veicināt darbavietu un pakalpojumu sasniedzamību, kā arī uzlabot pakalpojumu kvalitāti un pieejamību. Reģionālās politikas pamatnostādnes nosaka šādus atbalsta virzienus, kas tiks risināti, tai skaitā SAM ietvaros:

- a) Nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centriem: uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība (industriālās zonas, transporta un inženierkomunikāciju infrastruktūra uzņēmējdarbības teritorijām, kūrortu teritoriju sakārtošana u.c.) atbilstoši pašvaldības noteiktajai teritorijas specializācijai uzņēmējdarbībā, t.sk. agrāko industriālo teritoriju sakārtošana un attīstība;
- b) Lauku attīstības telpai: uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras attīstība atbilstoši pašvaldības noteiktajai teritorijas specializācijai uzņēmējdarbībā (publiskās transporta infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības teritorijām u.tml., t.sk. lauku ekonomikas dažādošanai, sekmējot nodarbinātību laukos).

Attiecīgi Reģionālās politikas pamatnostādņu 1.pielikums „Pamatnostādņēs paredzēto uzdevumu un pasākumu plāns” ietver šādus uzdevumus:

- 1.1.1. Izveidot, uzlabot un/vai atjaunot uzņēmējdarbības atbalsta (publisko) infrastruktūru attīstības centros (industriālās zonas, transporta infrastruktūras un inženierkomunikāciju sakārtošana/pieslēgumu izveide, kūrortu teritoriju sakārtošana u.c.) un novadu, kuros ietilpst reģionālās nozīmes attīstības centri, lauku teritorijā;
- 1.2.1. Izveidot, uzlabot un/vai atjaunot uzņēmējdarbības atbalsta (publisko) infrastruktūru lauku teritorijās (vietējie autoceļi un pievadceļi).

- 4) Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.-2020.gadam (turpmāk – Industriālās politikas pamatnostādnes) kā Latvijas Nacionālās industriālās politikas mērķi definē - veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, t.sk. rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un eksporta sarežģītības attīstībai. Industriālās politikas pamatnostādņēs norādīts, ka uzņēmējdarbības infrastruktūras kvalitāte ir identificēta kā problēma gan no uzņēmumu un to pārstāvošo organizāciju, gan pašvaldību puses. Minēto pamatnostādņu 4.pielikums „Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēs paredzēto uzdevumu un pasākumu plāns 2014.-2016.gadam” iekļauj rīcības virzienu „Industriālo zonu attīstība”, kura ietvaros paredzēts uzdevums/pasākums „Veicināt ekonomisko aktivitāti reģionos, sekmējot uzņēmējdarbības vides attīstību investoru piesaistei un darbavietu radīšanai nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru (9+21) pašvaldībās”.

- 5) Informatīvais ziņojums par „Par Viedās specializācijas stratēģijas izstrādi”.

Viedās specializācijas stratēģijas mērķis ir palielināt inovācijas kapacitāti, kā arī veidot inovācijas sistēmu, kas veicina un atbalsta tehnoloģisko progresu tautsaimniecībā. Tā, kā vienu no Latvijas inovācijas sistēmas problēmām, identificē reģionāli monocentrisku attīstību, kas rada nelabvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai reģionos, veicina teritoriju depopulāciju un neefektīvu reģiona resursu izmantošanu. Viedās specializācijas stratēģijā

uzsvērts, ka monocentriskas attīstības turpināšanās samazinās Latvijas konkurētspēju, jo pieaugs darbaspēka un infrastruktūras izmaksas monocentrā, bet netiks izmantotas citas izaugsmes iespējas reģionos. Attiecīgi Viedās specializācijas stratēģijas ietvaros kā viena no prioritātēm noteikta teritoriju esošo resursu apzināšana un specializācija, izvirzot perspektīvās ekonomiskās attīstības iespējas un virzienus, t.sk. vadošos un perspektīvos uzņēmējdarbības virzienus pašvaldības teritorijās. Viedās specializācijas stratēģija paredz atbalsta virzienu „Veicināt līdzsvarotu teritoriju attīstību, radot priekšnosacījumus teritoriju attīstības potenciāla un resursu pilnvērtīgākai izmantošanai” un definē attiecīgu atbalsta instrumentu: „Uzņēmējdarbības atbalsta publiskās infrastruktūras attīstība reģionos”, kas paredz, ka ieguldījumi veicami, īstenojot pašvaldību integrētās attīstības programmas, kas balstītas uz teritorijās esošo aktīvu pārzināšanu un izaugsmes potenciāla, tajā skaitā teritoriju ekonomiskās specializācijas izvērtējumu. Lai veicinātu reģionu līdzsvarotu attīstību, atbalsts koncentrējams nacionālās un reģionālās attīstības centros, kuros koncentrējas izaugsmei nozīmīgie resursi un ekonomiskā un sociālā aktivitāte.

6) Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības programmas.

Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumenti analizē attiecīgajā teritorijā raksturīgās attīstības tendences, problēmas un attīstības potenciālu, definē ekonomikas profilu (plānošanas reģionos) vai specializāciju (pašvaldībās), un, balstoties uz iepriekšminēto, izvirza prioritātes, rīcības virzienus un īstenojamus pasākumus, kā arī sasniedzamos rezultātus.

Četri no pieciem plānošanas reģioniem (t.i. izņemot Latgales plānošanas reģionu, kuram attīstības programma ir izstrādāta 2010. gadā) izstrādā attīstības programmas, bet vietējās pašvaldības aktualizē attīstības programmas atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteiktajam.

Pašvaldību attīstības programmās definētie izaicinājumi ekonomiskajā attīstībā saistās ar nepieciešamību samazināt bezdarbu un radīt jaunas darbavietas pašvaldībā, nepieciešamību uzlabot uzņēmējdarbības vidi (tajā skaitā infrastruktūru), nepietiekami attīstītu infrastruktūru industriālajās zonās un sliktu to pieejamību, nesakārtotām un neapsaimniekotām agrākajām industriālajām teritorijām, kas netiek izmantotas uzņēmējdarbībā, nepietiekamu sadarbību starp augstskolām un uzņēmējiem, darbaspēka kvalifikācijas nepietiekamu atbilstību darba tirgus prasībām un kvalificēta darbaspēka trūkumu, mazu iekšējo tirgu un zemu pirktspēju u.c.

Pašvaldību attīstības programmās norādītās plānotās rīcības ietver infrastruktūras attīstīšanu industriālajās zonās un to pieejamības uzlabošanu, lai piesaistītu uzņēmējus brīvajās industriālo zonu platībās, kvalitatīvu investīciju piedāvājumu sagatavošanu, vides sakārtošanu industriālajās teritorijās, ostu attīstību pilsētās, kurās atrodas ostas, veselības tūrisma infrastruktūras attīstību teritorijās, kuru ekonomiskā specializācija ietver kūrortu attīstību, biznesa atbalsta institūciju attīstīšanu/stiprināšanu (informatīvais un konsultatīvais atbalsts uzņēmējiem), izglītības iestāžu piedāvājuma pielāgošanu darba tirgus vajadzībām (pašvaldības kompetences ietvaros) un aktīvāku sadarbību ar darba devējiem, ciešāku sadarbību starp uzņēmējiem, mācību iestādēm un pētnieciskajām institūcijām, nekustamā īpašuma nodokļa atlaīžu piemērošanu uzņēmumiem, mārketinga aktivitāšu nodrošināšanu, vietējo produktu atpazīstamības sekmēšanu u.c.